

Практичне заняття № 3 (за темою лабораторної роботи №2)

Параметри алгоритму. Правило безпосереднього перероблення. Асимптотичні характеристики складності алгоритму. Алгоритми з поліноміальною та експоненціальною складністю.

Параметрична модель алгоритму

Деяка змінна величина, яка визначає значення характеристик математичного об'єкту, називається *параметром*. Прикладом може бути частотна характеристика RC – ланцюга. R і C – параметри, затримка прямокутного сигналу $\tau = RC$

Характеристики алгоритму визначаються наступними параметрами Рис. 1 :

1. Правило початку.
2. Правило вводу даних.
3. Система вхідних даних.
4. Правило безпосереднього перероблення .
5. Система проміжних результатів.
6. Система кінцевих результатів.
7. Правило виводу.
8. Правило закінчення.

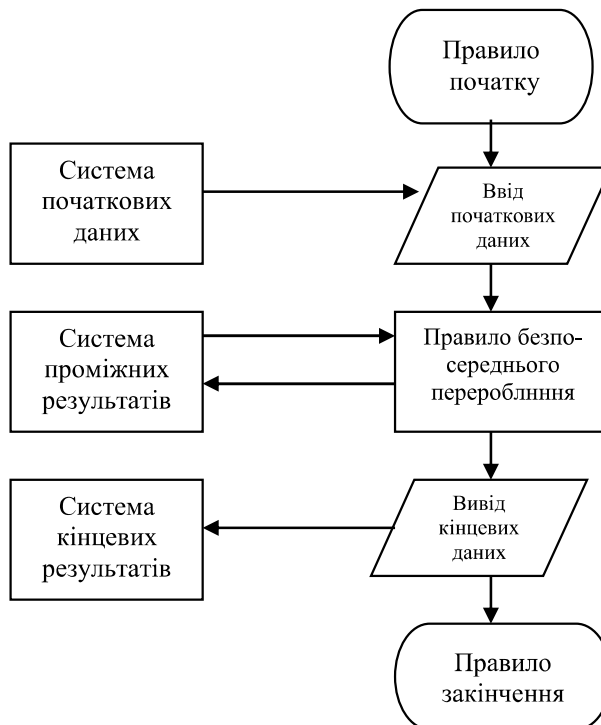

Рис. 1

Зміна будь-якого параметру алгоритму змінює часову складність та інші характеристики. Зміна параметру алгоритму з метою мінімізації часової складності алгоритму називається *параметричною оптимізацією алгоритму*.

До способів мінімізації часової складності відносяться:

1. Зміна правила початку визначає
  - вибір черговості використання даних в процесі обчислень
  - векторизація,
  - конкурентизація, тощо.
2. Зміна системи вхідних даних, наприклад, 10-вої, 16 річної тощо
3. Зміна системи проміжних результатів наприклад, використання двійкової системи,

4. Зміна правила вводу даних:

- генерування,
- читання,
- інкапсуляція

5. Зміна правил безпосереднього перероблення:

- розбиття масивів вхідних, вихідних даних проміжних,
- еквівалентні перетворення,
- апроксимація,
- використання попередніх обчислень

Визначення Параметрична модель алгоритму це сімка параметрів алгоритму об'єднаних зв'язками, які задають послідовність операцій виконання задачі $\langle A, Q, q_0, q_f, I, O, P \rangle$,

де:

A – множина символів зовнішнього алфавіту. A охоплює множини символів систем проміжних і кінцевих результатів,

Q – множина символів алфавіту станів

q_0, q_f – початковий та кінцевий стани роботи моделі алгоритму; $q_0, q_f \in Q$

I, O – операції вводу та виводу даних

P – правило безпосереднього перероблення

Правило безпосереднього перероблення може бути задано деякою функцією, словесно, таблицею, графом, блок-схемою, тощо.

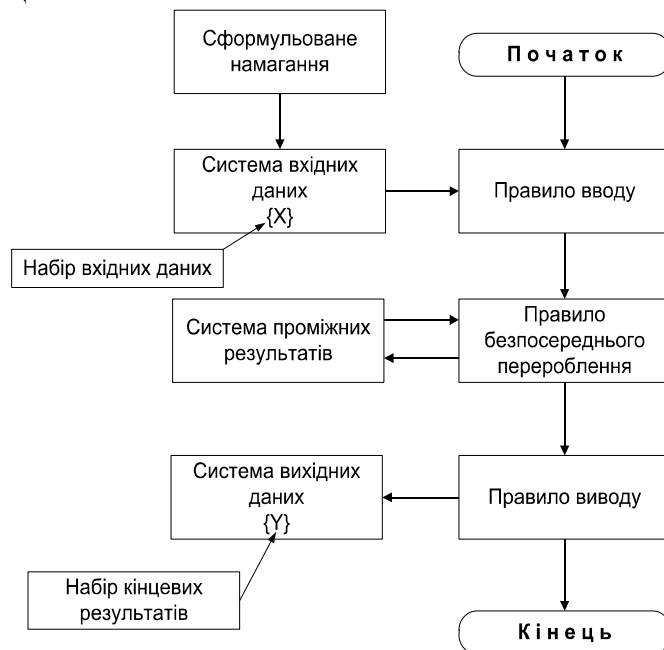

Рис.2

На Рис 2 зображено блок-схема параметричної моделі пари задача-алгоритм. Від блок-схеми алгоритму вона відрізняється доданим блоком "сформульоване намігання". Крім того в системі вхідних даних та системі кінцевих результатів виділений набір вхідних даних $\{X\}$ та набір кінцевих результатів $\{Y\}$, які належать безпосередньо до задачі, яка розв'язується

Асимптотичні співвідношення

Для опису швидкості зростання функцій використовується O -символіка. Функція $f(n)$ має порядок зростання $O(g(n))$, якщо існують додатні константи C і n_0 такі, що:

$$f(n) \leq C \cdot g(n), \quad \text{для } n > n_0.$$

Позначемо функцію яка виражає залежність часової складності від кількості вхідних даних (n) через $L(n)$. Тоді, наприклад, коли говорять, що часова складність $L(n)$ алгоритму має порядок(ступінь) зростання $O(n^2)$ (читається як "О велике від n в квадраті", або просто як "о від n в квадраті", то вважається, що існують додатні константи c і n_0 такі, що для всіх n , більших або рівних n_0 , виконується нерівність $L(n) \leq cn^2$.

Наприклад, функція $L(n) = 3n^3 + 2n^2$ має порядок зростання $O(n^3)$. Нехай $n_0 = 0$ і $c = 5$. Очевидно, що для всіх цілих $n \geq 0$ виконується нерівність $3n^3 + 2n^2 \leq 5n^3$.

Коли кажуть, що $L(n)$ має ступінь зростання $O(f(n))$, то вважається, що $f(n)$ є верхньою границею швидкості зростання $L(n)$. Щоби вказати нижню границю швидкості зростання $L(n)$ використовують позначення $\Omega(g(n))$, що означає існування такої константи c , що для нескінченної кількості значень n виконується нерівність $L(n) \geq c \cdot g(n)$.

Теоретичне визначення порядку зростання функції є складною математичною задачею. На практиці визначення порядку зростання є задачею, що цілком вирішується за допомогою кількох базових принципів. Існують три правила для визначення складності:

1. $O(c \cdot f(n)) = O(f(n))$

2. $O(f(n) + g(n)) = O(\max(f(n), g(n)))$

3. $O(f(n) \cdot g(n)) = O(f(n)) \cdot O(g(n))$

Перше правило декларує, що постійні множники не мають значення для визначення порядку зростання.

Друге правило називається "**Правило сум**". Це правило використовується для послідовних програмних фрагментів з циклами та розгалуженнями. Порядок зростання скінченної послідовності програмних фрагментів (без врахування констант) дорівнює порядку зростання фрагменту з найбільшою часовою складністю. Якщо алгоритм складається з двох фрагментів, функції часових складностей яких $L_1(n)$ і $L_2(n)$ мають ступені зростання $O(f(n))$ і $O(g(n))$ відповідно, то алгоритм має ступінь зростання $O(\max(f(n), g(n)))$.

Третє правило називається "**Правило добутків**". Якщо $L_1(n)$ і $L_2(n)$ мають ступені зростання $O(f(n))$ і $O(g(n))$ відповідно, то добуток $L_1(n) \cdot L_2(n)$ має ступінь зростання $O(f(n)g(n))$. Прикладом може бути фрагмент програми "цикл в циклі".

Приклад.

Задані функції часової складності $L(n)$ для чотирьох алгоритмів:

1. $L_1(n) = n\sqrt{n}$ 2. $L_2(n) = 2^n + n$ 3. $L_3(n) = 3n^2 + 2n^3$ 4. $L_4(n) = n + \log_2 n$

Використавши правило сум і правило добутків знайдемо $O(n)$:

$$O_1(n) = n\sqrt{n} \quad O_2(n) = 2^n \quad O_3(n) = n^3 \quad O_4(n) = n$$

Розташуємо функції $O_i(n)$ у порядку зростання:

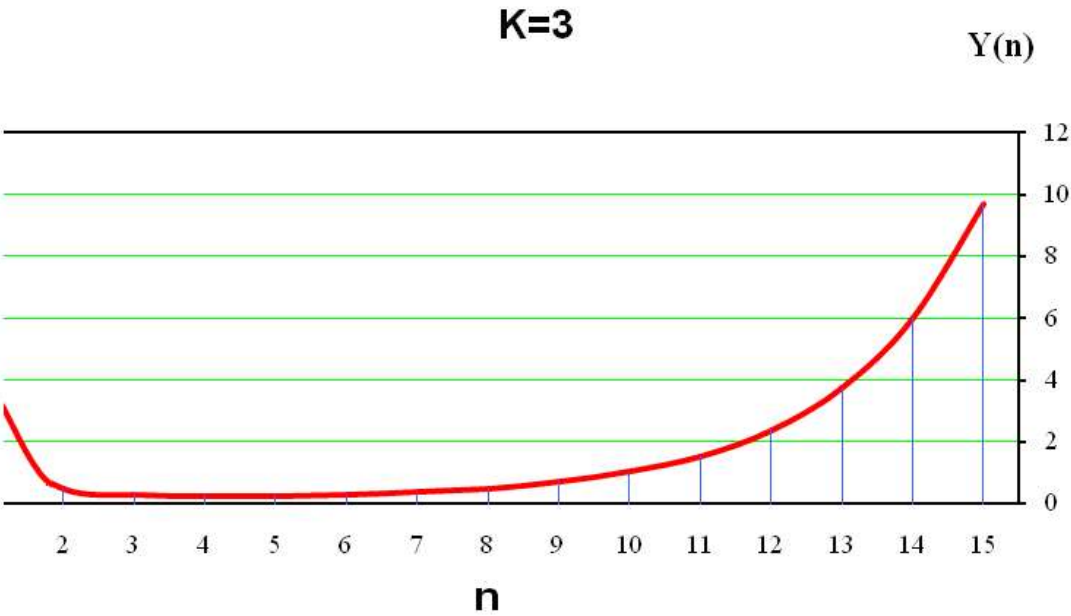
1. $O_4(n) = n$ 2. $O_1(n) = n\sqrt{n}$ 3. $O_3(n) = n^3$ 4. $O_2(n) = 2^n$

Функція $O_2(n) = 2^n$ має найбільший ступінь зростання.

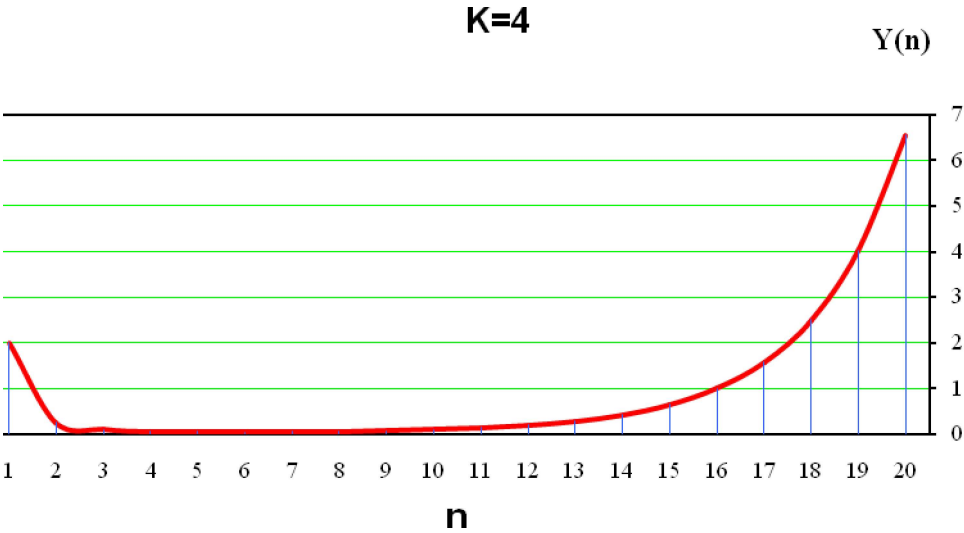
Побудуємо графіки $Y(n) = \frac{O_2(n)}{P_k(n)}$ для $n = (1, 2, \dots, 10)$; $k = 3, 4, 5$

Для спрощення будемо вважати що поліном для відповідних значень K буде прирівнюватися до n^3 , n^4 та n^5 , оскільки ці значення є тою адитивною складовою в поліномі, яка найшвидше зростає.

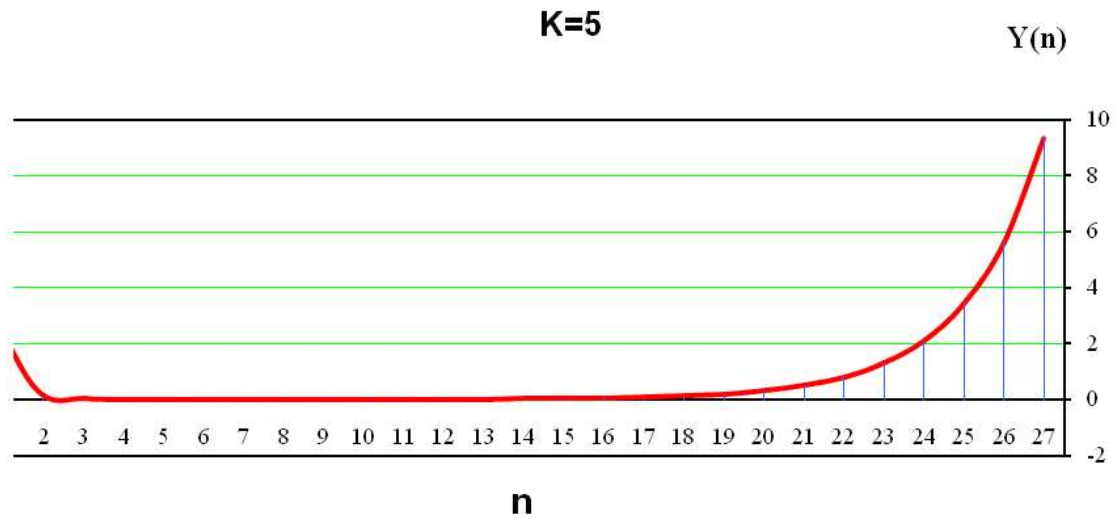
$$Y(n) = \frac{2^n}{n^3} :$$

$$Y(n) = \frac{2^n}{n^4} :$$

$$Y(n) = \frac{2^n}{n^5} :$$

Графіки показують, що існують такі значення n_0 (при зростанні K значення n_0 теж зростає), починаючи з яких значення функції порядку зростання часової складності буде приймати більші значення ніж значення відповідного поліному. Це ілюструє приналежність алгоритму до класу алгоритмів з експоненціальною складністю.